

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **S. spol. s r. o.**, zastoupeného JUDr. Milenou Novákovou, advokátkou se sídlem Rooseveltova 37, 381 01 Český Krumlov, proti žalovanému: **Finanční ředitelství v Českých Budějovicích**, se sídlem Mánesova 3a, 371 87 České Budějovice, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 8. 2005, č. j. 10 Ca 82/2005 - 91,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.

Žalobce (dále též „stěžovatel“) brojil kasační stížností proti shora popsanému usnesení krajského soudu, kterým byla odmítnuta jeho žaloba došlá krajskému soudu dne 18. 5. 2005, jíž se žalobce domáhal obnovy řízení v daňové věci projednané Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. 10 Ca 63/2002 s tím, aby soud po projednání věci vydal rozhodnutí, jímž by se zrušilo rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 12. 2001, č. j. 5573/130/2001 (tímto rozhodnutím bylo zamítnuto odvolání stěžovatele proti platebnímu výměru, jímž byla stěžovateli doměřena daň z přidané hodnoty za zdaňovací období říjen 1999), a věc by se vrátila žalovanému k novému projednání.

Krajský soud žalobu na obnovu řízení podle § 46 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního v platném znění (dále jen „s. ř. s.“), odmítl

s odůvodněním, že podle § 114 s. ř. s. je obnova řízení přípustná jen ve výjimečných, v zákoně taxativně vymezených typech řízení před správními soudy, mezi něž řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, v případě stěžovatele konkrétně ve věci daňové.

II.

Stěžovatel ve své kasační stížnosti uvedl, že v jeho případě jsou v daňovém řízení věcně dány podmínky pro jeho obnovu. Podle jeho názoru totiž v průběhu daňové kontroly daně z příjmů právnických osob za zdaňovací období 1999, 2000 a 2001 (ta byla zahájena současně s daňovou kontrolou daně z přidané hodnoty za zdaňovací období říjen 1999; daňová kontrola daně z přidané hodnoty vyústila v doměření daně za uvedené zdaňovací období) vyšly najevo nové skutečnosti a důkazy, které bez viny stěžovatele nebyly v řízení ve věci daně z přidané hodnoty uplatněny, přestože již v té době existovaly, ale finanční úřad tento skutkový stav odmítl přes návrhy a námitky daňového subjektu řádně zjistit.

Přestože podle stěžovatele byly věcně dány podmínky pro obnovu daňového řízení, krajský soud žalobu na obnovu soudního řízení vedeného před ním pod sp. zn. 10 Ca 63/2002 odmítl (*stěžovatel v kasační stížnosti opakovaně užívá pojmu „zamítnutí“ žaloby na obnovu soudního řízení, leč zjevně míní „odmítnutí“ této žaloby, neboť přesně takto bylo ve výroku kasační stížností napadeného usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 8. 2005, č. j. 10 Ca 82/2005 - 91, rozhodnuto* - pozn. Nejvyššího správního soudu). Soud však odmítl žalobu na obnovu řízení z odvoláním na § 114 s. ř. s., v němž jsou taxativně vymezeny důvody obnovy řízení, přičemž obnova řízení ve věcech daňových se nepřipouští.

Stěžovatel se nemůže podle svých slov vyrovnat se skutečností, že český právní řád povoluje obnovu řízení pouze omezeně a hodlá se dovolávat ochrany svých práv všemi právními prostředky poskytovanými právním řádem Evropské unie.

III.

Žalovaný ke kasační stížnosti uvedl, že institut obnovy řízení ve správním soudnictví řeší konflikt mezi potřebou napravit neúplné nebo chybné zjištění skutkového stavu, které mohlo vést k jinému rozhodnutí, než by bylo vydáno, pokud v době jeho vydání byly známy všechny rozhodné skutečnosti (tj. skutková zjištění byla správná a úplná), a mezi zájmem na právní jistotě, tj. v daném kontextu v nezasahování do věcí již pravomocně rozsouzených. Obnova řízení je tedy podle žalovaného mimořádný opravný prostředek určený ke zhojení nedostatků skutkových zjištění. Podle s. ř. s. je ovšem přípustná pouze proti rozsudkům vydaným v taxativně (§ 114 s. ř. s.) vymezených řízeních, a sice v řízení o ochraně před zásahem správního orgánu a v řízení ve věcech politických stran a politických hnutí. Z uvedeného podle žalovaného plyne, že žalobou na obnovu řízení nelze napadnout pravomocný rozsudek vydaný v daňové věci.

IV.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu je v ní namítán důvod odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Stěžovatel namítá, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku, pokud dospěl k závěru, že žaloba na obnovu řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, kterým bylo zamítnuto odvolání proti platebnímu výměru, jímž byla vyměřena (doměřena) daň, je nepřípustná.

Rozsahem a důvody podané kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán.

V.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí krajského soudu a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

V. a)

Návrh na obnovu soudního řízení, systematicky zařazený v dílu druhém hlavy třetí části třetí s. ř. s., je mimořádným opravným prostředkem v soudních řízeních ve věcech správního soudnictví, jehož smyslem a účelem je ve výjimečných případech umožnit obnovení řízení před správním soudem. Ustanovení § 111 s. ř. s. k tomu uvádí, že *řízení ukončené pravomocným rozsudkem se na návrh účastníka obnoví, jestliže vyšly najevo důkazy nebo skutečnosti, které bez jeho viny nebyly nebo nemohly být v původním řízení uplatněny, popřípadě bylo jinak rozhodnuto o předběžné otázce, jestliže výsledek obnoveného řízení může být pro něj příznivější*. Obnova řízení, i kdyby byly dány „materiální“ podmínky definované v § 111 s. ř. s., ovšem není přípustná vždy, nýbrž za splnění dalších velmi striktních podmínek, které stanoví v první řadě § 114 s. ř. s.

Podmínky přípustnosti jsou v tomto ustanovení vymezeny v první řadě pozitivně v tom smyslu, že přípustná je obnova jen u těch druhů řízení, které zákon výslovně vyjmenovává – jsou to řízení o ochraně před zásahem správního orgánu a řízení ve věcech politických stran a politických hnutí [§ 114 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.]. Zákon v tomto ustanovení řízení, v nichž je obnova povolena, charakterizuje jednak materií, jež je jejich předmětem, jednak však – vzhledem k systematice s. ř. s. – také povahou řízení, jak je v s. ř. s. upravena. § 114 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tak zjevně odkazuje na řízení podle § 82 a násl. s. ř. s., které je vyznačuje tím, že je v něm poskytována ochrana před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, který není rozhodnutím, tj. ochrana před „neformálními“ zásahy do subjektivních práv. § 114 odst. 1 písm. b) s. ř. s. pak zjevně odkazuje na řízení podle § 94 a násl. s. ř. s., tedy na řízení ve věcech týkajících se registrace politické strany nebo politického hnutí, změny jejich stanov, rozpuštění, pozastavení nebo znovuobnovení jejich činnosti. Vymezení soudních řízení, u nichž je obnova přípustná, je v § 114 odst. 1 s. ř. s. nepochybně provedeno jako vymezení taxativní – jedná se o pozitivní výčet typů řízení, v nichž obnova přípustná je; *a contrario* tedy platí, že v jiných typech řízení než tam uvedených obnova přípustná není.

Negativní podmínky přípustnosti obnovy řízení stanovené v § 114 s. ř. s. pak vymezují, že i když jsou splněny podmínky podle § 114 odst. 1 s. ř. s., tj. i když se jedná o některý ze dvou shora popsaných taxativně vymezených druhů řízení před správními soudy, ani tehdy není obnova přípustná vždy – přípustná je pouze tehdy, nejedná-li se o návrh na obnovu řízení, v němž bylo rozhodnuto o kasační stížnosti (§ 114 odst. 2 s. ř. s.), a nejde-li o návrh směřující jen proti důvodům rozhodnutí nebo proti výroku o nákladech řízení (§ 114 odst. 3 s. ř. s.).

V případě stěžovatele není splněna pozitivní podmínka podle § 114 odst. 1 s. ř. s., neboť stěžovatel se domáhá obnovy řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, kterým bylo zamítnuto odvolání proti platebnímu výměru, jímž byla vyměřena (doměřena) daň. Řízení o této žalobě zjevně není ani řízením o ochraně před zásahem správního orgánu,

ani řízením ve věcech politických stran a politických hnutí; zjevně se jedná o řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s. Není tedy splněna jedna z nutných podmínek přípustnosti obnovy řízení, jak ji stanoví § 114 odst. 1 s. ř. s. (srov. k uvedenému závěru též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 9. 2005, č. j. 3 Azs 219/2005 - 51, zveřejněný pod č. 736/2006 Sb. NSS, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2005, č. j. 4 As 17/2004 - 55, zveřejněný pod č. 626/2005 Sb. NSS, či usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2005, č. j. Na 50/2005 - 25, zveřejněno na www.nssoud.cz).

V. b)

Na uvedeném závěru nezmění nic ani pohled hledisky ústavních kautel, jejž lze vysledovat v argumentaci stěžovatele v jeho kasační stížnosti – Nejvyšší správní soud zde připomíná, že tak jako každý jiný obecný soud je povinen interpretovat jednoduché právo ústavně konformním způsobem a v případě, že ústavně konformní interpretace není možná, tj. dojde-li k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, je povinen předložit věc Ústavnímu soudu (viz čl. 95 odst. 2 Ústavy, § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů).

Systém opravných prostředků v soudním řízení (ale i v řízení správním či v jeho specifických odnožích, jakou je mj. řízení daňové), aby respektoval ústavně zaručené právo na spravedlivý proces a respektoval principy materiálního právního státu, musí nalézt přiměřenou rovnováhu mezi dvěma zájmy: zájmem na spravedlnosti v každém jednotlivém případě a zájmem na efektivitě působení objektivního práva; obrazně řečeno, každý systém rozhodování o právech a povinnostech se při posuzování konkrétních případů pohybuje mezi Scyllou rychlosti a jednoduchosti a Charybdou spravedlnosti a pečlivosti. Ryze formální důraz kladený na dosažení spravedlivého výsledku řízení (ve smyslu jeho procesní bezvadnosti) ve svých důsledcích může oslabovat právní jistotu, a tedy i efektivitu práva. Jak k tomu opakovaně uvedl Ústavní soud (viz např. nález ze dne 13. 11. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 15/01, *Sbírka nálezů a usnesení*, sv. 24, str. 222 - 223; obdobně též nález ze dne 6. 11. 2003, sp. zn. III. ÚS 150/03, *Sbírka nálezů a usnesení,* sv. 31, str. 149), *„(...) žádný právní řád není a nemůže být z hlediska soustavy procesních prostředků k ochraně práv, jakož i z hlediska soustavy uspořádání přezkumných instancí, budován ad infinitum. Každý právní řád přináší a nutně musí přinášet i určitý počet chyb. Účelem přezkumného, resp. přezkumných řízení může být reálně takováto pochybení aproximativně minimalizovat, a nikoliv beze zbytku odstranit. Soustava přezkumných instancí je proto výsledkem poměřování na straně jedné úsilí o dosažení panství práva, na straně druhé efektivity rozhodování a právní jistoty. Z pohledu tohoto kritéria je zavedení mimořádných opravných prostředků, čili prodlužování řízení a prolomení principu nezměnitelnosti rozhodnutí, která již nabyla právní moci, adekvátní toliko v případě důvodů výjimečných.“* Zákonodárce má proto relativně široký prostor pro vlastní úvahu, jakým způsobem a v jaké míře „košatosti“ soustavu opravných prostředků zkonstruuje. Obnova řízení je v české právní tradici a doktríně pojímána jako mimořádný opravný prostředek, který umožňuje pravomocně uzavřené řízení provést znovu pro shledání závažného nesouladu ve skutkových zjištěních, která byla podkladem rozhodnutí, a skutečným stavem věcí, jak byl následně zjištěn na základě informací, které v době rozhodování neměl příslušný orgán k dispozici. Nepřípustnost obnovy řízení by v rámci konkrétního systému opravných prostředků mohla být shledána ústavně pochybnou jen v případě, že předchozí „stupně“ řízení, v nichž by se daná věc projednávala, by byly koncipovány tak, že by se při nich skutková stránka věci zkoumala v podstatných rysech nedostatečně

či neúplně, např. pro rychlost procesu rozhodování či pro jeho jistý automatismus či paušální a tak silně standardizované postupy rozhodujících orgánů, jež by mohly ve vysoké míře vést k nesouladu mezi skutkovými zjištěními jsoucími podkladem rozhodnutí a skutečným stavem věcí.

Ve správním soudnictví tomu však v případech, kdy se postupem podle § 65 a násl. s. ř. s. přezkoumává rozhodnutí správního orgánu, nepochybně není. Uvedené řízení je řízením přezkumným, jež následuje (přesněji řečeno může následovat, podá-li oprávněná osoba žalobu) poté, co se meritem věci minimálně v jedné, zpravidla však – jako u stěžovatele – ve dvou řádných instancích zabývaly správní orgány, které byly povinny postupovat podle procesních předpisů, jež jim ukládají zjišťovat skutkový stav, který bude podkladem rozhodnutí, s potřebnou pečlivostí - viz např. § 31 odst. 2 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „d. ř.“), § 50 odst. 3 d. ř. či § 2 odst. 3 d. ř. Pakliže tedy zákonodárce u „třetí“ instance, za kterou v jistém úhlu pohledu lze považovat správní soud (třebaže procesně vzato je řízení před ním zcela jiným řízením než řízení před správním orgánem), obnovu řízení v řízeních podle § 65 a násl. s. ř. s. nepřipustil, pohyboval se nepochybně v mezích ústavních kautel. Nejvyšší správní soud proto neshledal jakéhokoli důvodu pochybovat o ústavnosti právní úpravy obnovy řízení ve věcech správního soudnictví, zejména pak úpravy pozitivní podmínky přípustnosti obnovy, jak ji vymezuje § 114 odst. 1 s. ř. s., o který se rozhodnutí krajského soudu opírá.

VI.

Krajský soud tedy zcela správně posoudil právní otázku a správně shledal, že obnova soudního řízení je v případě stěžovatele nepřípustná. Kasační stížnost stěžovatele není důvodná, a proto ji Nejvyšší správní soud zamítl.

VII.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. dubna 2006

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu